

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני כ"ד תשרי תשפ"ד | דף היומי בבלי: קידושין נו.

דף היומי בהלכה: קס"ח ו' - ז'.

מוסר: אהבת חסד - פרק י"ז עד 'ובהכי גיחא'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הקנאה "ומי שנוהר שלא יקנא" עד סוף שער הזריזות

**אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה המקום ירחם עליהם
ויציאם מצרה לרחוקה ומאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה**

**'יש אנשים שמפחדים תמיד ומתייראים מכל
מיני פורעניות, והם כל ימיהם בפחדים ורעדות
ודאגות מכל מיני דברים שמא יהיה כך ושמא
כך, ויש שמרוב פחדים מתייראים לנסוע
למקום אחר ויש שמתיראים לצאת מביתם'**

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על אמונה ובטחון

בחיי אביו, ביום הראשון כשנעמד הדברי חיים להתפלל שחרית, נטל את הטלית להתעטף בה, וקודם שהחל באמירת ברכי נפשי פתח ואמר, הנה מהלך לו איש בנחת ברחובה של עיר ולפתע מרגיש כי מאן דהו הכהו בגבו מכה גדולה וחזקה - מיד יסתובב

הקב"ה הוא 'טוב וישר' לכל וברבות הימים (בזה או בבא) תמצאנה. וישים האיש ללבו, שכל הצער והמכאוב באים לו לאדם לטובתו הגמורה מאת 'אבינו אב הרחמן'.
הרה"ק רבי מאיר נתן זי"ע בנו של הרה"ק הדברי חיים נלב"ע

של אבותינו כי הבטחון הי' אצלם כ"כ עד שכבר היה בעיניהם כאילו כבר פלטם אותם ה', ולכן כפל לומר, 'בטחו' באופן זה שכבר 'ותפלטמו', כאילו כבר פלט אותם

וכשם שאין מקום ל'דאגה' כך אין מקום להשתדלות מבוהלת להיות בהול ונחפז אחר צרכיו, אלא יתחזק באמונה ובבטחון בה' שהוא עושה ויעשה לכל המעשים. וכך רמזו קמאי (עיי' עבודת ישראל להרה"ק מקאז'ניץ ז"ע) בהא דכתיב 'וזה לכם הטמא בשרץ... שזוהי טומאת ה'שמונה שרצים' הנהוגה עד היום הזה - שרצים כל העת הנה והנה מבלי מנוחה... אם בענין הפרנסה לחזר יומם ולילה אחר עסק השתדלותם בהשדלות יתירה, אם בשאר עניינים במרוצה אחר 'עסקן' פלוני ואחר 'שדכן' אלמוני וכיו"ב רבות, רדיפה אחר ה'שוכר' לדירתו או אחר הקונים, אחר תלמיד בשעות הפנאי או אחר 'מנהל' פלוני שימנה אותו ל'תפקיד' המגיי"ש או סגן מנהל וכו', וחסרון יש בדבר כי בזה הוא מורה על חסרון באמונה ובטחון בה', שהרי כאשר ישריש בנפשו שהקב"ה הוא הזן ומפרנס לכל, והוא הוא 'העושה לי כל צרכי', מיד תתישב דעתו עליו, ויפסוק מרדיפותיו, כי יבין

כה הביא ב'שיעורי משמר הלוי' להגרמ"מ שולזינגער זצ"ל (סוטה בעמו' קפ בספרו) וז"ל, הגאון הצדיק רבי עזרא ברזל זצ"ל היה מוכיח את שומעי לקחו (בירחי כלה) וכה היה אומר במתק שפתיו, בן אדם לפעמים רץ באמצע חזרת הש"ץ ועוזב את בית הכנסת, ומדוע, כי מחכה לו איזה עסק שהוא צריך להרוויח שם הרבה כסף, ומחשב לעצמו שאם ימתין עד לאחר ברכת כהנים הוא יפסיד בעסקיו, ואינו מבין שבכך שהוא עוזב לפני ברכת כהנים הוא מפסיד בכך את הברכה הגדולה של 'ואני אברכם' אשר נצרכת לו כל כך בעסקיו, הא למה הדבר דומה, לאדם שרץ וממהר לבית העסק, וכאשר מגיע אל מקום העסק הוא מגלה ששכח את המפתחות בבית... הוא רץ רץ והמפתחות נשארו בבית... והלא הברכת כהנים זה המפתח, ובכלל, סיום סדר התפילה הוא הגורם ומביא את 'ירידת השפע', ומה לך בורח ומפסיד את ה'מפתח' - ברכת ה' שמבלעדיה לא תרוויח מאומה... (עכ"ל).

וכבר היה מעשה אצל הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר ז"ע, שראה איש יהודי הממהר לצאת מבית הכנסת בעת תפילת 'אשרי' ובא לציון, כשהוא רץ למלאכתו ולפרנסתו, ניגש אליו הרה"ק, אמר לו, בסידור נכתב לפני תפילת 'אשרי' ובא לציון' - **ירידת השפע**, נמצא שכאשר אתה ממהר ויוצא לעבודתך הנך מפסיד את השפע.

(קטעים מתוך 'באר הפרשה' שמיני תשפ"ב)

המוכה לאחוריו ברוב רוגזה וטענה מי העיז להכותו כן. אמנם אם יראה שה'מכה' אינו אלא ידידו אוהבו שהכהו בגבו לאות אהבה וחובה - לא די שלא יקצוף ויתכעס עליו, אלא אדרבה מכה זו תוסיף אהבה על אהבתו וחובה על חובתו. אף לדידן, עתה הוכינו במכה אנושה אך מי הוא זה המכה הלא הוא **ידיד נפש אב הרחמן**... ופתח בהתלהבות בסדר התפילה.

כתב הגר"ח קניבסקי זצוק"ל בספרו 'ארחות יושר' (ערך פחד ודאגה) בזה"ל, יש אנשים שמפחדים תמיד ומתייראים מכל מיני פורעניות, כגון ממחלות וממלחמות ומאנשים רעים וכו', והם כל ימיהם בפחדים ורעדות ודאגות מכל מיני דברים שמא יהיה כך ושלא כך, ויש שמרוב פחדים מתייראים לנסוע למקום אחר ויש שמתיראים לצאת מביתם, וזו הנהגה מאד לא טובה. כמו שנאמר בברכות (ס). 'ההוא תלמידא דהוה אזיל בתריה דר' ישמעאל בר' יוסי בשוקא דציון, חזייה דקא מפחיד, אמר ליה חטאה את דכתיב (ישעיה לג יד) פחדו בציון חטאים, א"ל והכתיב (משלי כח יד) אשרי אדם מפחד תמיד שמא תשתבח ממנו שמתוך כך הוא מחזיר לשנותם תמיד וכו' (והיינו שאין לו לאדם לדאוג מכלום חוץ מדברי תורה). וגם הדאגות מזיק לגוף וגורם לכל מיני מחלות ר"ל, כמ"ש (סנהדרין ק:) לא תיעול דויא דאגה בלבך דגברי גבורין קטן דויא (- אל תכניס דאגה לליבך, כי הדאגה הרבה אנשים גיבורים). וכל זה בא ממיעות אמונה, שאם היה מאמין באמונה שלמה שהכל בא מהקב"ה, ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה, א"כ מה לו לפחד, אם ח"ו נגזר עליו אין חכמה ואין תבונה לנגד ה', ואם לא נגזר אין לו מה להתיירא. ואנחנו תמיד בכל רגע ביד ה', בין בזמן מלחמה ובין בזמן שלום והרבה דרכים למקום, ואין לפחד רק מהקב"ה, ולפחד שמא יעבור על א' מהעברות ח"ו או לא יקיים המצוות, וחוץ מזה אין לפחד כלום. ואע"ג דמצינו זהירות כמ"ש (ב"ק ס:): דבר בעיר כנס רגליך רעב בעיר פזר רגליך, זה מדין השתדלות בכל דבר מה שאפשר אבל הפחדים והדאגות אין מקום וכו'. ושבו חז"ל (תענית כב). לאנשים ששמחים תמיד ומשמחים אחרים ואמרו שהם בני עוה"ב. עכ"ל.

ואכן זה כל האדם, לבטוח בה' בשלמות עד שירגיש שישועתו 'מובטחת', וממילא יבוא לידי השקט ושלווה, כאילו כבר באה ישועתו. וכך ביאר הגה"ק ה'שבט סופר' ז"ע בביאור לשון הכתוב (תהילים כב ה') **בך בטחו אבותינו בטחו ותפלטמו**, וז"ל. ושמנו בטחונם חזק על ה' שבוודאי יושיעם והי' אצלם בטחונם חזק כ"כ והי' בעיניהם כאילו כבר הושיעם, כי זה עיקר ה'בטחון', כאשר מורה עליו הלשון 'בטחון' - מלשון בטח, שבוודאי יושיע ויעזור ה' אותו, ולא כמו שחוסה בה' בלבד, ומורא בלבו שמסתפק אולי לא ימלא ה' רצונו, כי אין זה בטחון גמור, ובזה נ"ל לפרש המקרא בתהילים 'בך בטחו אבותינו בטחו ותפלטמו', וצ"ב, מהו כפל הלשון 'בטחו', אלא שכונתו להראות לנו כמה הי' חזק הבטחון

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

הרב שך אמר על כך בהתרגשות רבה: "זאָגט מיר"! [הגידו לי] האם הם מתו על קידוש ה' או חיו על קידוש ה'!?"

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על קידוש השם

הרב שך אמר על כך בהתרגשות רבה: "זאָגט מיר"! [הגידו לי] האם הם מתו על קידוש ה' או חיו על קידוש ה'?! הכיצד מסוגל האדם למות על קידוש ה' בכזו דביקות בה' אם לא שחי את כל ימי חייו על קידוש ה'? הרי לא יתכן למות בכזו קדושה וטהרה, ולעמוד בכאלה נסיונות קשים מבלי הכנה נפשית מראש!..."

והוסיף משפט מצמרר: "האמינו לי! שמקנא אני באותם יהודים! בתענוג הגדול שהיה להם באותם רגעים! הם רקדו עם הרבוננו של עולם! האם יכול להיות תענוג גדול מזה! זו היא מציאות שכאן בעולם הזה זוכים לעולם הבא..."

מוסר ההשכל שלנו הוא, שביד כולנו ישנה יכולת ואפשרות לחיות על קידוש השם, וזו היא זכות וחובה שמוטלת על כל אחד ואחד מזרע אברהם אבינו לפי דרגתו ומעלתו להמשיך את מורשתו, לחיות על קידוש השם במסירות נפש.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא' המאמר המלא יפורסם א"ה בגליון לקראת שבת)

באחד המעמדים המרגשים של פתיחת 'ירחי כלה' המסורתית בהיכל ישיבת פוניבז', נשא דברים ברגש קודש, בלהט מיוחד ובדמעות מחניקות, מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל. הרושם וההדים שלהם אינם נמחים מזכרוני.

הוא סיפר על אותה קבוצה של קדושים שנלקחו לתאי הגזים בימי השואה הארורה, ודקות אחדות קודם שמסרו נפשם על קידוש השם נזכר אחד מהם שהיום הוא חג שמיני עצרת - שמחת תורה. "היום שמחת תורה!" זעק לחבריו, אך ענו לו ביאוש: "נו, ומה יש לנו מכך? הלוא במצבנו כעת אין לנו כלל ספרי תורה לרקוד עימם! אפילו לא חומש וסידור!"

השיבו הלה בתעצמות נפש: "מדוע תאמר כן? ומה בכך שאין לנו ספר תורה, הרי הריבוננו של עולם איתנו! הבה ונרקוד יחד עם הריבוננו של עולם!..."

וכך החלו לשיר שירי דביקות ולרקוד בשארית כוחותם, בתוך הגיהנום הנאצי, עד השיבם את נשמתם בטהרה למרומים.

ורבי חיים מצידו, חרב חדה מונחת על צווארו, אך הוא לא קם ולא זע, משל אין הדברים נוגעים אליו. על פניו לא ניכרו אותות פחד, הוא לא ביצע כל פעולה, ואפילו לא ניסה להתחנן על נפשו

הגאון רבי מרדכי פרוינדליך זצ"ל על הבטחון בהקב"ה

ישוב לשאלה זו, נמצא בעקבות המעשה הבא: רבי חיים מוולאז'ין היה רגיל לעלות אל רבו הגאון מוילנא פעם או פעמיים בשנה, ולהרצות בפניו את כל השאלות והספקות שהצטברו אצלו בין ביקור אחד למשנהו. שנה אחת פרצה מלחמה קשה בין הקוזקים באיזור. הדרכים היו בחזקת סכנה ורבי חיים נמנע באותה שנה מלעלות אל הגר"א.

כששקטו סוף סוף הרוחות, מיהר רבי חיים לצאת לדרך, ולשים פעמיו אל ירושלים דליטא, כמנהגו מימים ימימה. הדרך ארכה זמן רב, כברת דרך ארוכה כבר היתה מאחוריו, העגלה פילסה לה נתיב בעיקולי הדרך המשובשת. פתאום הגיח קוזק מאיים מאי שם,

בפרשת נצבים מצינו ברש"י (י"ב): למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקללות? לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתיים חוץ ממ"ט שבתורת כהנים - הוריקו פניהם ואמרו: מי יוכל לעמוד באלו, התחיל משה לפייסם: 'אתם נצבים היום' - הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כליה, והרי אתם קיימים לפניו.

עולה מדברי רש"י, כי לאחר שנבהלו ישראל מהקללות, פייסם משה רבינו ואמר להם: אין לכם מה לחשוש מהקללות, שהרי על אף שהכעסתם לפניו - עדיין הנכם קיימים. ויש להקשות: וכי כוונתו של משה היתה לומר שהקללות אינן פועלות את פעולתן?! והלא הן אמורות לחול על עוברי רצונו!

כל הכוחות הפועלים עלי אדמות, באותו רגע בטל כל כוחו של הקוזק לעשות לי רע, והוא הלך מבלי לעשות דבר.

הרי לנו, מה גדול כוחה של מעלת הביטחון, והדבקות במחשבה בהשי"ת, לשמור על האדם שלא יארע לו כל רע, וכבר אמרו חז"ל: "אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם - אל יתייאש מן הרחמים".

ומכאן, תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של ראש ישיבת גייטסהד, הגאון רבי לייב גורביץ:

משה רבינו לא הסתפק באמירת 'אַתֶּם נִצְבִּים הַיּוֹם קְלָכֶם', אלא המשיך לבאר להם - באיזה תנאי ינצלו: בהיותם נצבים דווקא 'לפני ה' אֱלֹהֵיכֶם'. אם יהיו קשורים ודבוקים במחשבתם לקדוש ברוך הוא - שום כוח שבעולם לא יוכל לפגוע בהם לרעה, וכפי סגולתו הנודעת של הגאון רבי חיים מוולאז'ין, בספרו 'נפש החיים': שכאשר האדם מקבע בנפשו ודבוק במחשבתו שה' הוא האלוקים, ואין עוד מלבדו שום כוח בעולם כלל - יוכל להסיר מעליו כל המזימות והקיטרוגים.

(מתוך הספר 'ללמדך')

והתקרב אל העגלה בצעדים מאיימים. כידונו המאיים מוחזק היה בידיו - מכוון אל הגר"ח. הוא הביט אל טרפו במבט חמור סבר - עוד רגע קט עומד הוא להסתער עליו בתאוות רצח ולהורגו נפש. ורבי חיים מציידו, כפסע בינו לבין עולם האמת, חרב חדה מונחת על צווארו, אך הוא לא קם ולא זע, משל אין הדברים נוגעים אליו. על פניו לא ניכרו אותות פחד, הוא לא ביצע כל פעולה, ואפילו לא ניסה להתחנן על נפשו. במקום כל זאת, הוא עשה השתדלות אחת קטנה, השתדלות שכל כולה - חיזוק מידת הביטחון: הוא עצם את עיניו, תוך שהוא מתעלם מכל המתרחש סביבו, וריכז את כל פינות מוחו במחשבה ש"אין עוד מלבד הקב"ה שום כוח בעולם כלל!". לפתע הקוזק שמט את הכידון, כמו מאליו, וחלף על פני הגר"ח כעובר אורח הממשיך לדרכו...

מאוחר יותר הסביר רבי חיים את שהתרחש: בצל הידיעות שהמצב בדרכים רגוע יותר - הסחתי דעתי מבטחוני המלא בהשי"ת, נתפסתי במידת מה, לתחושה הטבעית כי הדרך בטוחה ואין לי ממה לחשוש. בגלל חולשה זמנית זו, שלחו לי משמים את הקוזק המאיים. מיד כאשר התחזקתי במלוא הבטחון ובביטול

הוציא רבינו מכתב מהכיס, החזיקו בידו, ואמר: "מכתב זה קבלתי היום. אחד מבקש ממני לעזור שיש אנשים שעושים שמחה בביתם..

מרן הגאון רבי ניסים קרליין זצ"ל על מידות טובות וצרות עין

שותפים בשמחתם יש צרות עין! במקום זאת עלינו להתעורר להשתתף ולהרגיש את השמחה של השני, וממילא כלל לא ירגישו שום קשי ברעש שהשכנים עושים.

שכנים שהתנגדו בטענות שונות

במהלך בניית בנין למוסד חינוכי חשוב, היו שכנים שהתנגדו בטענות שונות.

באספה שנערכה בהשתתפות הגורמים בדבר, נשא רבינו דברים ואמר: "בעצם, כשבונים מוסד חנוכי כזה - זאת שמחה לכל כלל ישראל, ועל אחת כמה וכמה לשכנים הגרים ליד הבנין ההולך ונבנה. ולא זו בלבד, אלא אם יש מבין השכנים כאלו שבאפשרותם לתמוך, היה עליהם לתת אפילו עשרת אלפים שקל ולעמד לעזרת המוסד!"

שוא לשלם כדי לחיות עם שכנים בשלום

תלמיד חכם אחד סבל צרות קשות משכניו והיו לו אתם הרבה דיני תורה. שח לו רבינו:

שכן אחד בא לשכינו וסיפר שקרתה אצלו סתימה בצנרת

לאחת השכונות החרדיות הגיעה משפחה שאורחות חייה לא התאימו לשכונה. כמה מהשכנים בבניין הגיעו להתייעץ עם רבינו מה לעשות בנדון, והעלו רעיונות שונים כיצד להתייחס אליהם. לפתע אמר להם רבינו: "יש דבר נוסף שעדיין לא חשבו עליו שאפשר לעשות - לקרב אותם!"

אמר רבינו: "לפעמים השפעה טובה נובעת דוקא מכך שלא מעירים, אלא מקבלים את השני בסבר פנים יפות".

בשנת תשנ"א התקיימה בבית מדרשו של רבינו ברמת אהרן עצרת התעוררות עקב עצירת גשמים, ורבינו נשא דברים.

בסיום דבריו, שלא כהרגלו, הוציא רבינו מכתב מהכיס, החזיקו בידו, ואמר: "מכתב זה קבלתי היום. אחד מבקש ממני לעזור על כך שיש אנשים שעושים שמחה בביתם, כגון שבע ברכות וכדומה, ואינם נזהרים מלגרום הפרעה לשכנים בשעות הלילה המאוחרות! אך ברצוני להוסיף דבר מה!" הגביה רבינו את קולו, ואמר בכאב רב: "לגבי מה שההוא כתב אינני רוצה להיכנס, וודאי שעל בעלי השמחה להיזהר בזה. אבל הדבר שברצוני לעזור עליו הוא דוקא על הצרות עין שיש היום!

הנה אנשים זוכים ועורכים שמחות - ובמקום שהשכנים יהיו

דירתו לא היתה נכונה כלל. אף על פי כן הסכים השכן להזמין אינסטלטור על חשבונו. ללמדנו שפעמים שווה לשלם כדי לא לריב עם שכנים.
(מתוך הספר 'הליכות שני' בעריכת הרב אברהם ברנשטיין)

הביוב. לטענתו השכן אשם בזה משום שצבע את דירתו ושפך צבע לשרותים.

אך האמת היתה, שלא היה לזה שום שייכות לסתימה; השכן ההוא גר בכניסה אחרת לגמרי, ובנוסף לכך הטענה שצבע את

פעם שאלתי את הנגיד רבי שמעון גליק הי"ו: כיצד ינהג אדם שרוצה להתעשר?

שיחה מיוחדת עם שלושה מרביצי התורה, שנטלו על שכמם עול מסירת שיעורים יומיים במסגרת תוכנית 'עמוד יומי', הגאון רבי חזקיהו משקובסקי שליט"א, הגאון רבי יצחק לוקסנבורג שליט"א והגאון רבי אברהם אורצל שליט"א

מאת: אלעזר גולדברג

בהלכה. כאשר התחלנו ללמוד הלכות עירובין היו שחששו כיצד יוכלו להבין את שלל הפרטים והציורים המורכבים בהלכות אלו וברוך השם זכינו להצלחה שלא בגדר הטבע. פעם כשהתחלנו סימן בשולחן ערוך שמדבר על נהר ששוטף ונכנס אל העיר לא ידעתי כיצד להמחיש את הענין היטב והנה באותו לילה ירדו גשמים רבים והנחל הסובב את העיר מודיעין עילית, סמוך לשכונת חפציבה, עלה על גדותיו ונכנס אל תוך העיר. אלו שהלכו לראות את הדבר קיבלו המחשה חיה למה שלמדנו באותה עת...

הרב אורצל: לקנות ידיעה ברורה בש"ס היא ללא ספק דבר המגדיר את התלמיד חכם. ראיתי אצל מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל מספר פעמים, שהיה מתעניין אצל אברכים או כאשר היה מברר על תלמיד חכם פלוני: "האם הוא יודע ש"ס?". יהודי שידע ש"ס היה מדד גדול אצל מרן להחשיבו כתלמיד חכם.

כעת מונחת לפנינו ההזדמנות הנדירה להתחיל מהתחלה - ממשכת ברכות. כאשר יש נקודה כזו של התחלה, כדאי מאוד להצטרף למסגרת המחייבת הזו, ולאחר ההתחלה יקבלו המצטרפים את הסייעתא דשמיא, הרצון והכוחות, להמשיך להשקיע בלימוד ובשינון ולסיים את הש"ס עם ידיעה ברורה.

הרב משקובסקי: פעם שאלתי את הנגיד רבי שמעון גליק הי"ו: כיצד ינהג אדם שרוצה להתעשר? אמר לי ר' שמעון: הרוצה להיות עשיר, צריך לקחת סיכונים בעסקים, לפעמים הוא ירוויח ולפעמים יפסיד. אולם צריך לנהוג בחכמה ולקחת סיכון על חלק מהממון ולא על כולו, כדי שלא יפסיד הכל. מדבריו למדתי שגם מי שאינו לוקח סיכונים בהשקעות רוחניות, אינו יכול להצליח וצריך לחשב את הרווח מול הסיכון, שאם הרווח גדול והסיכון קטן, הרי ההשקעה משתלמת ביותר. כך הוא בתוכנית הנוכחית של 'דרשו', הסיכון קטן, כי התוכנית אינה מחייבת וניתן לבטל את ההשתתפות בכל עת ובזמן ההשתתפות בסך הכל מרוויחים ידיעות בש"ס, מאידך - הרווח שיכול לקבל המשתתף בתוכנית כזאת הוא עצום ויכול לעשות מהפך רוחני בכל אורחות חייו!

עם התקרבות מועד תחילת לימוד הש"ס במסגרת התוכנית החדשה "עמוד יומי", ההתרגשות בקרב בני התורה והלומדים גוברת. ההרשמה הולכת וגוברת מיום וגם ההכנות מצד הנהלת מערכת 'דרשו' הולכות ונשלמות בימים אלו.

במקביל החלה התארגנות לפתיחת עשרות שיעורים בכל רחבי הארץ והעולם לפי סדר העמוד היומי.

לקראת שבת 'בראשית' ותחילת הלימוד בעמוד היומי, ערכנו ראיונות מיוחדים עם שלושה מגדולי מרביצי התורה בדורנו, **הרבנים הגאונים: רבי חזקיהו ממשקובסקי שליט"א משיבת ארחות תורה, רבי יצחק לוקסנבורג שליט"א רב שכונת שבט הלוי במודיעין עילית ורבי אברהם אורצל שליט"א מראשי ישיבת תפארת ציון בבני ברק**, אשר מפאת החשיבות שרואים בתוכנית הנוכחית, נרתמו לפנות זמן למסירת שיעור יומי מיוחד תמידים כסדרם. הראיון הנרחב יפורסם בגליון 'לקראת שבת' ואנו מביאים כאן חלק מהדברים.

הרב לוקסנבורג: בכל מחייב שאדם מקבל על עצמו יש קשיים בהתחלה. מרן הרב שך זצוק"ל היה רגיל לומר לתלמידים שמי שאומר לו שקשה עליו להתעלות ברוחניות, יכול להבין אותו, שהרי אמרו חז"ל (קידושין ל, ב): יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ... ולולי הקב"ה עוזרו אינו יכול לו.

אולם זאת עלינו לדעת, שכל מי ש'קופץ למים' מקבל סייעתא דשמיא גדולה מאוד להצליח. אוכל להעיד על עצמי שלפני שהתחלתי למסור את השיעור ב'דף היומי בהלכה' היו שלא האמינו שהענין יצליח, כי לא יהיה לזה קהל ומי ימצא זמן קבוע לבוא לשמוע שיעור חדש. אך למרבה הפלא מיד לאחר שהתחייבתי להיכנס לזה בכל הכוח, קיבלתי סייעתא דשמיא עצומה. כיום השיעור מונה כ-30 משתתפים קבועים, תמידין כסדרן, ללא דילוגים כלל וכלל ואין לשער ואין לתאר את התועלת הגדולה שיש מזה לי ולכל השומעים. על הסייעתא דשמיא שראיתי בחוש בזכות הקביעות בשיעורי 'דרשו', אוכל לספר מה שאירע אצלי בשיעור של ה'דף היומי

קידושין דף נ"ז

מדוע זכה החמור ללוויה מכובדת?

עגלה ערופה

פגעה מידת הדין? והרב פתח את דבריו בקול רוטט: "אחינו בני ישראל שמעו, כאשר נמצא חלל באדמה ולא נודע מי הכהו, חייבים בני העיר הקרובים אל החלל להביא עגלה ערופה, ולומר (דברים כא, ז) "ידינו לא שפכו את הדם הזה", אין לנו חלק באסון. על אחת כמה וכמה כאשר המת הוא צדיק וקדוש, מימיו לא דיבר לשון הרע, לא סח שיחה של רכילות, ולא זו בלבד, אלא כל ימיו היה שרוי בתענית דיבור".

ההתרגשות והסקרנות בלב הציבור גברו, מיהו הצדיק הנסתר שמת כך שלא בכבוד הראוי לו? אך הרב לא נתן להם זמן רב למחשבות, והמשיך בהספדו, "הנפטר שלפנינו היה מהנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים. לא זו בלבד, אלא שגוו נתנו למכים, כמה וכמה פעמים הכוהו מכות נמרצות וסבל בדומיה. מימיו לא אכל בשר ולא שתה יין. כל ימיו סבל מקור, והסתפק במלבושים דלים. מימיו לא ישן במיטה, רק רבץ לארץ וישן. אוי, מי יתן לנו תמורתו".

כל העם געה בבכייה, והשאלה עלתה מפיות כולם, "מיהו? לא ידענו כי צדיק כזה היה בינינו". קרא הרב בקול גדול, "הנה הוא לפנינו, וחייבים אנו לבקש את סליחתו על שלא הערכנוהו כראוי". תוך כדי הדברים ניגש אל הגופה המכוסה, אחז בקצה האריג והסירו. כולם נסוגו אחור מפני צחנת גופו של החמור. החלו כולם רוטנים, "הוליכנוו שולל".

אמר הרב, "מה לכם מתלוננים? כל מה שהזכרתי לפניכם, אמת לאמיתה הוא. החמור הוא בעל ייסורים וסיגופים, קיים בעצמו סור מרע עד הקצה האחרון, ועם כל זאת חמור היה וחמור נשאר. כדי להיות חמור ולא אדם, אין די בשמירה על גדרי "סור מרע", יש לנקוט ב"עשה טוב", בהתעלות ובלמוד התורה, בהתקדשות ובשמירת המצוות, ואתם בני העיר, השכילו להבין את הנמשל".

(מתוך 'להתענג בתענוגים')

מעשה ברב אחד שנקלע לעיר אחת, וביקש לעמוד על טיבה, כדי להורות לתושביה אורחות חיים. פגש באחד מתושבי העיר ושאלו, "אמור נא בני, מה מצב בני העיר בשמירת התורה והמצוות?" אמר לו "רבי, עלינו נאמר הפסוק (ישעיהו ס, כא) "ועמך כולם צדיקים", אין בנו לא שודד ולא גנב, לא רוצח ולא מושחת במידותיו". הודה לו הרב, והמשיך לדרכו.

פגש באדם אחר ושאלו למצב העיר, אמר לו "רבי, כולם אהובים כולם ברורים, אין אחד מעיד בחברו עדות שקר, לא חומד ממון אחרים, אין מרים יד על חברו. לו היו כל ישראל כמותנו, היה משיח בא זה מכבר". התפעל הרב ושאלו, "אמור נא לי, ואיך קיום המצוות, תפילה, תפילין, שבת וחג?" נבוך מעט האיש, ואמר, "למה לקטרג רבי, די אם אומר, שאנו נמנעים מעבירות ככל יכולתנו, נוחים לבריות, וצנועים באורחות חיינו, מדוע לדרוש מעבר לכך?"

הבין הרב שהשקפת בני המקום היא, שדי בכך שהם נמנעים ממעשים רעים, אך אינם מקיימים המצוות כראוי ב"עשה טוב". חשב לעצמו, איך יוכיח להם שאין די בסור מרע לבד.

תוך כדי הילוכו, הגיע לאפו ריח רע, נשא עיניו וראה נבלת חמור מושלכת בצד הדרך. מיד אורו עיניו, פנה אל השמש שלוהו, וביקש ממנו לקנות אריג שחור, הלך השמש והביא את האריג, נטלו הרב וכיסה את החמור. אמר לשמש, לך והכרז שנמצא במבואות הכרך מת מצוה, ועל כולם לצאת ללוותו, שהרי קבורת מת מצווה קודמת לכל המצוות שבתורה, ועל כן יסגרו האנשים את עסקיהם ותצאנה הנשים מבתיהן.

הלך השמש והכריז כדברי הרב. עד מהרה נאספו ובאו יהודי העיר בהמוניהם, חנוונים סגרו את חנויותיהם, תגרים נעלו את דוכניהם, סוחרים פסקו ממסחרם, ועקרות בית יצאו מבתיהן, הכל נהרו ובאו לחלוק למת מצוה את הכבוד האחרון. הכל תמהו, "מי נהרג? במי

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

איזו כמות של מיני מזונות מצריכה נטילת ידים וברכת 'המוציא'?

שמקובל לאכול מהם כסעודה כשאינם נאכלים לבדם. ומי שטבעו ודרכו לאכול כסעודה כמות שהיא פחות מהמקובל - מברך המוציא וברכת המזון על כמות זו. ומנפח של ארבעה 'ביצים' ומעלה - ויש אומרים: שלושה - ראוי להחמיר שלא לאכול ללא נטילת ידים וכו'. אך מאידך, אין לברך על נטילת ידים, ולא המוציא וברכת המזון, אלא בכמות שבוודאי מקובל לאכול כסעודה; וראה עוד במקורות. [שו"ע קסח, ו, משנ"ב כד-כה, שעה"צ יח, וביה"ל ד"ה אף; בו"מ דרשו, 13]

האוכל מיני מזונות המוגדרים כ'פת הבאה בכיסנין' (ראה להלן), מברך 'בורא מיני מזונות' ו'על המחיה'. אולם, אם אוכל מהם כמות שמקובל לאכול כסעודה - אף אם הוא עצמו רגיל לאכול בסעודותיו יותר מהמקובל - צריך ליטול ידים ולברך 'המוציא' וברכת המזון. וזאת, בין אם אוכל מיני מזונות בלבד, בכמות שמקובל לאכול מהם כסעודה כאשר הם נאכלים לבדם; ובין אם אוכל מיני מזונות בצירוף מאכלים נוספים, בכמות

האוכל עוף ואורז יחד עם בורקס - האם צריך ליטול ידים ולברך 'המוציא'?

ה'פת הבאה בכיסנין' עצמה, אינו מצטרף להשלמת הכמות אלא כשאינו נאכל בפני עצמו, כגון מילוי של 'בורקס'; אבל כשנאכל בפני עצמו, כגון שכבת גבינה עבה בעוגת גבינה, אינו מצטרף. ויש שהסתפק בעיקר הדין, אף לענין מילוי - האם מילוי מצטרף לעצם המאפה להשלמת הכמות, או שרק אכילה מהמאפה לבדו, בכמות שמקובל לאכול ממנו לבדו כסעודה, מחייבת בברכת המוציא וברכת המזון. [בו"מ דרשו, 11-12; וראה שם, 17]

כאמור, האוכל 'פת הבאה בכיסנין' בצירוף מאכלים נוספים, בכמות שמקובל לאכול מהם כסעודה כאשר הם נאכלים לבדם - מברך 'המוציא' וברכת המזון. ונחלקו הפוסקים בביאור הדבר: יש אומרים, שכל מאכל מצטרף למיני המזונות להשלמת הכמות, ואף אם אוכל, לדוגמה, עוגה ובשר, שאין כל קשר ביניהם. יש אומרים, שדווקא מאכל שמקובל לפת בו את מיני המזונות מצטרף להשלמת הכמות. ויש אומרים, שאף מאכל שבתוך

לחם שמעורבים בו שמן וביצים - האם ברכתו 'המוציא'?

סעודה'. ואף אם אוכל את המאפה ללא המילוי - אין דינו כלחם. אולם, לדעת הרמ"א, אין ברכתו של מאפה זה 'מזונות' אלא כאשר טעם הסוכר, השמן, הביצים, וכדומה, מורגש במידה רבה מאד, וכגון שהם מהווים רוב בתערובת לעומת המים. וחלה מתוקה מאוד - יש אומרים, שאף לדעת השולחן ערוך ברכתה המוציא. וראה תקציר למחר.

מאפה העשוי מקמח ומים, פְּלֶחֶם רגיל, וממלאים אותו לפני האפיה במילוי כלשהו; וכן מאפה שמעורבים בו בשעת הלישה סוכר, שמן, ביצים, וכדומה - לדעת השולחן ערוך, אם טעם המילוי או הסוכר וכדומה מורגש היטב, זהו המאפה המוגדר בלשון חכמינו ז"ל 'פת הבאה בכיסנין' (לדעת חלק מהראשונים), אשר ברכתו 'בורא מיני מזונות', ולא 'המוציא', כיון שבדרך כלל לא 'קובעים' עליו סעודה כדרך שקובעים על הלחם. וראה לעיל, בנוגע למקרה שאוכל פת הבאה בכיסנין בכמות של 'קביעות

[שו"ע קסח, ז, משנ"ב כז-לג, וביה"ל ד"ה הרבה; וראה בו"מ דרשו, 27; וראה עוד שו"ע שם, יז, משנ"ב צד, וביה"ל ד"ה פשטידא]

* חכמינו ז"ל גזרו שלא לאכול 'פת גויים', דהיינו לחם שאפאו גוי. ויש מקומות שהנהיגו איסור זה רק בלחם שנאפה על ידי אדם פרטי שלא על מנת למוכרו, ולא בלחם שנאפה על מנת למוכרו. ומי שיש לפניו לחם פשוט ממאפיה יהודית, ולחם משובח ממאפייה גויית - אם אינו נוהג איסור בפת גויים, יברך על איזה מהם שירצה; ואם הוא נוהג איסור בפת גויים, יסלק מלפניו את הפת גויים לשעת הברכה.

* מי שנהג מנהג טוב, דהיינו שיש בו 'סרך מצוה', כגון חומרא בדבר המותר מעיקר הדין; והיה בדעתו לנהוג כן לעולם, או שהורגל במנהג זה על ידי שנהג בו שלוש פעמים - נחשב מנהגו כנדר מדרבנן.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

התחלת ללמוד במרפסת בית הכנסת ולפתע נעשה חם - האם אתה רשאי להיכנס פנימה?

חול, אך מותר לעשות בו מלאכת מצוה, כאשר אין מקום אחר בו ניתן לעשותה. וכאשר יש צורך לתקן את כלי בית הכנסת - כגון ספסל שנשבר - יש שכתב שרצוי לעשות זאת בחוץ, אם הדבר אפשרי.

[שו"ע קנא, א, משנ"ב ג-ד, וביה"ל ד"ה בחמה; בו"מ דרשו, 10]

אסור להכנס לבית הכנסת במטרה לתפוס מחסה מחום, קור או גשם; ואף אם ילמד מעט בבית הכנסת, אין הדבר מתיר זאת. אולם, אם החל ללמוד מחוץ לבית הכנסת - כגון שלמד במרפסת בית הכנסת - והאויר נעשה חם, או שהחל לרדת גשם, רשאי להכנס פנימה. כמו כן, אסור לעשות בבית הכנסת מלאכות של

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה